

Artikel af Østdansk Landboforening der har interviewet Tenna Holdorff Christiansen ang. generationsskifte. Projekt: 7428 Ejerskifte 2020	Ansvarlig	TEHC
	Oprettet	15-03-2017
	Side	1 af 2

Er du kommet godt i gang med dit generationsskifte?

Indenfor de næste fem til ti år skal tusinder af danske landmænd overdrage deres livsværk til næste generation. Den fase gælder det om at have styr på.

Tekst og foto Niels Okking

Den danske landmand anno 2017 er i gennemsnit 62 år gammel. Derfor står dansk landbrug over for et generationsskifte af de større i de kommende år. Helt op til 3- 4.000 heltidsbedrifter skal på den ene eller anden måde skifte hænder. Flere landmænd har allerede en såkaldt exit-strategi, men ifølge en rapport foretaget af SEGES sidste efterår, har kun hver ottende skrevet konkrete planer ned, og 20 procent af de adspurgte har endnu ikke søgt rådgivning.

Brugerundersøgelsen er baseret på et spørgeskema, hvor omkring 1.600 landmænd har svaret på spørgsmål omkring overdragelse af bedriften.

Antropolog og seniorkonsulent hos SEGES, Tenna Holdorff Christiansen, har yderligere undersøgt forholdene hos flere af landmændene. Nøgleordet er nudging, det vil sige, hvordan påvirker man mest konstruktivt gårdejerne til at tage beslutninger omkring et så følsomt emne som overdragelsen af deres livsværk.

- Vi sætter fokus på hele den tavse debat omkring generationsskifte, fordi vi kan læse i tallene, at der ikke sker nok. Overordnet har jeg arbejdet med så enkle, men svære spørgsmål som hvad er det for barrierer, landmanden står overfor? Sælgeren, bonden, står ikke længere over for en udvikling, men en afvikling. Det er svært og sætter mange tanker i gang hos flere af dem.
- Hvad skal de lave bagefter, hvordan vil det gå med bedriften, og hvis det ovenikøbet er børnene, der overtager, hvordan vil de så klare det? For sælgeren er det ikke bare økonomien, der er affektionsværdi gemt i murstenene, som skal med i overvejelserne, og som rådgivere skal være endnu mere opmærksomme på. Rådgiveren vil i det hele taget fungere mere og mere som en sparringspartner, der skal udfordre landmanden fagligt.

Nye ejerformer

På den anden side står køberen, som måske har en forventning om at eje, selvom det kan blive en økonomisk udfordring i dag. Her skal man også forventningsafstemme og acceptere, at der findes flere måder at drive landbrug på i dag, fortæller seniorkonsulenten. Erhvervsøkonomer ser allerede nu på alternative finansieringsmuligheder og ejerformer, som sikkert bliver virkelighed inden længe.

- At leje bedriften eller eje i fællesskab bliver nye måder at arbejde med landbrug på. Danske pensionsselskaber vil måske investere endnu mere i dansk landbrug, så her kan der også ligge en mulighed.

Men uanset på hvilken side af bordet man sidder, er det en lang proces at give sin drøm videre, understreger Tenna Holdorff Christiansen.

- Langt de fleste beslutninger, vi mennesker tager, er baseret på vores følelser. Og langt de fleste af os er kortsigtede i vores planlægning. Det gælder alle. Hjernen vil nemlig rigtig gerne undgå forandring. I landmandens tilfælde kan årsagerne være mange. Nogle vil undgå en familiekonflikt; her oplever jeg dog, at de unge er gode til at tale og melde ud, hvor det i stedet kniber med den ældre generation. Arven kan også være et ubehageligt emne, hvordan skal den deles, især hvis en vil føre gården videre, mens andre søskende ikke vil. Og omvendt. Hvad nu hvis man ikke er tryk ved, at børnene skal drive ejendommen, hvordan får man sagt det?

Ring i dag

En løsning er dog lige ved hånden, forklarer antropologen. For i stedet for at gå rundt med alle tanker selv, opfordrer seniorrådgiveren landmanden til at kontakte sin landboforening. Heller i dag end i morgen.

- At ringe til rådgiveren er forholdsvis simpelt og den bedste start. Så enkelt kan det siges. Grib knoglen, ring og få talt ud om de udfordringer, du står med.

Men seniorkonsulenten fokuserer også på andre greb og muligheder. Hun er en del af en arbejdsgruppe i SEGES, der ser på hvilke rådgivningsværktøjer, man ellers kan udstyre landmandens sparringspartner med. Og her er refleksion centralt, når vi taler om landmandens trivsel.

- Vi arbejder blandt andet med en dialogform, som endnu ikke er færdig. Her forsøger vi at tænke rådgivningen lidt anderledes. For hvad vil landmanden bruge sin tredje alder på, og hvordan kan vi sætte nogle tanker i gang, der fører mod nogle konkrete beslutninger? Disse greb, om man vil, skal testes og være færdig inden årets udgang, og forhåbentlig kan det hjælpe kommende samtaler i gang. For det hjælper altid at tale om det.

Faktaboks

Giv din drøm videre – tema om generationsskifte

På årsmødet i økonomi hos Østdansk Landboforening den 2. marts retter foreningen fokus mod generationsskiftet. Her vil blandt andet antropolog og seniorkonsulent hos SEGES, Tenna Holdorff Christiansen, tale om de mentale udfordringer og barrierer, landmanden kan stå overfor, når gården skal skifte hænder.

Læs mere om arrangementet på ostdansk.dk